

Sygn. akt IV U 1348/12

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 21 października 2013 roku

Sąd Okręgowy w Nowym Sączu Wydział IV Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący: SSO Alicja Kowalska-Kulik

Protokolant: sekr. sąd. Ewa Rusnarczyk

po rozpoznaniu w dniu 8 października 2013 roku w Nowym Sączu

na rozprawie

odwołania A. P.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w N.

z dnia 11 października 2012 roku znak: (...)

w sprawie A. P.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w N.

o emeryturę

zmienia zaskarżoną decyzję w ten sposób, że przyznaje A. P. emeryturę od dnia (...).

Sygn. akt IV U 1348/12

UZASADNIENIE

wyroku z dnia 21 października 2013 roku

Decyzją z dnia 11 października 2012 roku, znak (...) Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w N. na podstawie ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2009 r. nr 153 poz. 1227 ze zm.) oraz rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz. U. z 1983r. nr 8, poz. 43 ze zm.), odmówił A. P. przyznania emerytury. W uzasadnieniu organ rentowy wskazał, iż odwołująca do dnia 1 stycznia 1999 roku udowodniła 20 lat, 2 miesiące i 28 dni okresów składkowych i nieskładkowych, w tym 14 dni pracy w warunkach szczególnych. Organ rentowy nie uznał okresów zatrudnienia: od 23 października 1978 roku do 5 lutego 1982 roku, od 1 września 1983 roku do 16 października 1988 roku oraz od 11 września 1989 roku do 31 grudnia 1998 roku na stanowisku laboranta – jako pracy w warunkach szczególnych. Podniósł, iż stanowisko laboranta nie zostało wymienione w zarządzeniu Ministra Przemysłu Chemicznego i Lekkiego w dziale XIV, ponieważ na tym stanowisku nie wykonuje się kontroli międzyoperacyjnej czy kontroli jakości produkcji. Wobec tego, iż odwołująca nie wykazała 15-letniego okresu zatrudnienia w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze, nie spełnia ona – zdaniem organu rentowego - przesłanek do przyznania emerytury.

Od powyższej decyzji odwołała się A. P., wnosząc o przyznanie jej emerytury w związku z pracą w warunkach szczególnych. Odwołująca się wskazała, że przez cały okres zatrudnienia (...) w G. pracowała na stanowisku laboranta, tj. w warunkach szczególnych. Podała, że pobierała dodatek szkodliwy, korzystała z dodatkowego urlopu, posiłków regeneracyjnych, w czasie pracy była narażona na działanie szkodliwych dla zdrowia substancji. Zaznaczyła, iż wszyscy pracownicy laboratorium skorzystali z możliwości przejścia na wcześniejszą emeryturę przy uwzględnieniu zatrudnienia na stanowisku laboranta jako pracy w warunkach szczególnych.

W odpowiedzi na odwołanie Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w N. wniósł o oddalenie odwołania. ZUS podniósł, że odwołująca do dnia 1 stycznia 1999 roku udowodniła łączny staż ubezpieczeniowy wynoszący 20 lat, 2 miesiące i 28 dni okresów składkowych i nieskładkowych, w tym 14 dni pracy w warunkach szczególnych. Organ rentowy podał, iż nie uwzględnił jako pracy w warunkach szczególnych okresów zatrudnienia na stanowisku laboranta, ponieważ stanowisko to nie zostało wymienione w zarządzeniu Ministra Przemysłu Chemicznego i Lekkiego Nr 7 z dnia 7 lipca 1987r. w sprawie prac wykonywanych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze w zakładach pracy resortu przemysłu chemicznego i lekkiego stanowisko. W przypadku pracowników kontroli jakości i usług na oddziałach i wydziałach, w których jako podstawowe wykonywane są prace wymienione w wykazie, wymagana jest konieczność stałego i w pełnym wymiarze czasu pracy przebywania w środowisku pracy, w którym zatrudnieni są pracownicy wykonujący prace w warunkach szczególnych.

Bezsporne w niniejszej sprawie jest, że A. P., urodzona w dniu (...); na dzień 1 stycznia 1999 roku udowodniła 20 lat, 2 miesiące i 28 dni okresów składkowych i nieskładkowych, w tym 14 dni pracy w warunkach szczególnych. Odwołująca nie jest członkiem otwartego funduszu emerytalnego, nie pozostaje w stosunku pracy. Wniosek o emeryturę złożyła w dniu 8 października 2012 roku.

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

W okresie od 9 października 1978 roku do 31 maja 2005 roku A. P. była zatrudniona w pełnym wymiarze czasu pracy w (...) w G.. W okresie od 9 października 1978 roku do 22 października 1978 roku pracowała na stanowisku aparaturowego procesów rafinacji i oczyszczania, a następnie od 23 października 1978 roku do 5 lutego 1982 roku, od 1 września 1983 roku do 16 października 1988 roku i od 11 września 1989 roku do 31 maja 2005 roku na stanowisku laboranta, przy czym przez pierwsze cztery miesiące odwołująca pracowała w laboratorium tzw. ruchowym, a później tylko w laboratorium analitycznym.

W (...) następowała przeróbka ropy naftowej i produkcja benzyn, naft, olejów, smarów, parafiny i asfaltu. Wszyscy pracownicy na wydziałach produkcyjnych pracowali w warunkach szczególnych. Laboratorium zakładowe znajdowało się w pobliżu wydziałów produkcyjnych w odrębnym budynku, gdzie było kilka pomieszczeń. Do laboratorium zakładowego służyły wszystkie próbki produktów naftowych, począwszy od ropy surowej poprzez wszystkie jej frakcje oraz półprodukty i produkty finalne, które poddawane były analizie, celem sprawdzenia jakości półproduktów i produktów. Każdy produkt miał swoją normę i podlegało to sprawdzeniu przy użyciu specjalnej aparatury, przyrządów laboratoryjnych oraz odczynników chemicznych. Po sprawdzeniu zgodności danej próbki z normą wystawiany był atest. Próbki były dostarczane w litrowych lub półlitrowych butelkach (dziennie badano kilkadziesiąt próbek). W laboratorium ruchowym laboranci dokonywali kontroli jakości produkcji wszystkich surowców, tj. ropy naftowej, poprzez poszczególne frakcje tej ropy, aż po produkty finalne. Analizy te dotyczyły ciężaru właściwego, zapłonów, destylacji, itp. W laboratorium analitycznym badano próbki tych samych surowców, półproduktów i produktów, przy czym wykonywane analizy były bardziej skomplikowane, rozszerzone i szczegółowe. Analizy te dotyczyły m.in. temperatury zapłonu, asfaltu, zawartości siarki, parafin, olejów, destylacji produktów bardziej lotnych. Do analiz używano wielu szkodliwych substancji chemicznych np. benzenu, dwuchloroetanu, czteroetylu ołowiu, krezolu, kwasów: siarkowego, solnego octowego, azotowego, mrówkowego. Laboranci wykonywali pracę bez użycia masek ochronnych i bardzo często bez rękawiczek. Wszyscy laboranci otrzymywali dodatek pieniężny za pracę w warunkach szczególnych, nadto codziennie posiłki regeneracyjne; służyło im prawo do dodatkowego urlopu (ok. 7 dni w roku).

Razem z odwołującą w laboratorium pracowali A. K., E. S., J. P. i Z. T.. Wszystkim tym osobom organ rentowy przyznał emeryturę wcześniejszą, przy uwzględnieniu pracy na stanowiskach laboranta jako pracy w warunkach szczególnych.

dowód: świadectwo pracy k. 13 akt ZUS, zeznania świadków zawarte w protokole rozprawy z 8.05.2013r.: A. K. od 10:32 min do 26:24 min, J. P. od 26:41 min do 38:41 min, oraz zeznania odwołującej od 39:16 min do 54:06 min zawarte w protokole rozprawy z 8.05.2013r., akta emerytalne A. K., J. P., E. S., Z. T. i M. S.

Zakład pracy wystawił odwołującej się świadectwo pracy w warunkach szczególnych za okres od 9 października 1978 roku do 22 października 1978 roku na stanowisku aparatowego procesów rafinacji i oczyszczania oraz za okres od 23 października 1978 roku do 5 lutego 1982 roku, od 1 września 1983 roku do 16 października 1988 roku i od 11 września 1989 roku do 31 maja 2005 roku – na stanowisku laboranta, wskazując, że była to praca tj. wymieniona w wykazie A dziale IV poz. 19 pkt 1 i dziale XIV poz. 24 pkt 1 zarządzenia Ministra Przemysłu Chemicznego i Lekkiego nr 7 z dnia 7 lipca 1987r. w sprawie prac wykonywanych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze w zakładach pracy resortu przemysłu chemicznego i lekkiego.

dowód: świadectwo pracy z 27.06.2005r. k. 15 akt ZUS

Powyższy stan faktyczny Sąd ustalił na podstawie dokumentacji zgromadzonej w aktach sprawy i aktach organu rentowego, której wiarygodności i mocy dowodowej żadna ze stron nie kwestionowała w toku postępowania. Sąd oparł się również na zeznaniach odwołującej się A. P. oraz świadków: A. K. i J. P. uznając je za przekonujące, spójne, logiczne i zgodne z pozostałym materiałem zgromadzonym w sprawie. Brak jest jakichkolwiek podstaw do podważenia ich wiarygodności. Relacja odwołującej znajduje pełne potwierdzenie w zeznaniach świadków, którzy w sposób jednoznaczny wskazali jakie czynności wykonywała odwołująca w trakcie zatrudnienia w (...) w G.. Charakter pracy odwołującej się Sąd ustalił również w oparciu o świadectwo wykonywania prac w szczególnych warunkach wystawione przez zakład pracy.

Pozostałe okoliczności sprawy uznał Sąd za bezsporne, bowiem nie były one kwestionowane przez strony. Również dokumenty przedstawione na stwierdzenie powyższych okoliczności zostały ocenione jako w pełni wiarygodne i prawdziwe.

Sąd zważył co następuje:

Odwołanie A. P. zasługuje na uwzględnienie.

Przedmiotem postępowania w niniejszej sprawie było ustalenie czy odwołująca się A. P. spełniła warunki do przyznania jej emerytury w związku z wykonywaniem pracy w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze.

Zgodnie z art. 184 ust. 1 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2009 r. nr 153, poz. 1227 z zm.), ubezpieczonym urodzonym po dniu 31 grudnia 1948 r., przysługuje emerytura po osiągnięciu wieku przewidzianego w art. 32, 33, 39 i 40, jeżeli w dniu wejścia w życie ustawy, tj. 1 stycznia 1999 r. osiągnęli:

- 1) okres zatrudnienia w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze wymagany w przepisach dotychczasowych do nabycia prawa do emerytury w wieku niższym niż 60 lat - dla kobiet i 65 lat - dla mężczyzn oraz
- 2) okres składkowy i nieskładkowy, o którym mowa w art. 27.

Według art. 184 ust. 2 cyt. ustawy, emerytura, o której mowa w ust. 1, przysługuje pod warunkiem nieprzystąpienia do otwartego funduszu emerytalnego oraz rozwiązania stosunku pracy – w przypadku ubezpieczonego będącego pracownikiem (ten ostatni warunek wymagany był do 31 grudnia 2012 r.).

Zgodnie z dyspozycją art. 32 ust. 2 cyt. ustawy dla celów ustalenia uprawnień, o których mowa w ust. 1, za pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach uważa się pracowników zatrudnionych przy pracach o znacznej szkodliwości dla zdrowia oraz o znacznym stopniu uciążliwości lub wymagających wysokiej sprawności psychofizycznej ze względu na bezpieczeństwo własne lub otoczenia w podmiotach, w których obowiązują wykazy stanowisk ustalone na podstawie przepisów dotychczasowych. Z kolei ust. 4 cyt. przepisu stanowi, że wiek emerytalny, o którym mowa w ust. 1, rodzaje prac lub stanowisk oraz warunki, na podstawie których osobom wymienionym w ust. 2 i 3 przysługuje prawo do emerytury, ustala się na podstawie przepisów dotychczasowych. Z powyższego wynika, że w celu ustalenia, czy odwołującej się przysługuje emerytura w wieku niższym niż wynikający z art. 27 ust. 1 przywołanej ustawy (tj. w wieku niższym niż 60 lat w przypadku kobiety), należy odwołać się do przepisów dotychczasowych, w szczególności do rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz. U. Nr 8, poz. 43, z późn.zm.). Zgodnie z § 2 ust. 1 w/w rozporządzenia okresami pracy uzasadniającymi prawo do świadczeń na zasadach w nim określonych, są okresy, w których praca w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze jest wykonywana stale i w pełnym wymiarze czasu pracy obowiązującym na danym stanowisku pracy. Stosownie do § 4 ust. 1 w/w rozporządzenia pracownik, który wykonywał prace w szczególnych warunkach, wymienione w wykazie A, nabywa prawo do emerytury, jeżeli spełnia łącznie następujące warunki:

- osiągnął wiek emerytalny wynoszący 55 lat dla kobiet i 60 lat dla mężczyzn,
- ma wymagany okres zatrudnienia, w tym co najmniej 15 lat pracy w szczególnych warunkach.

W świetle § 2 ust. 2 w/w rozporządzenia zakład pracy stwierdza zatrudnienie w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze, na podstawie posiadanej dokumentacji w świadectwie wykonywania prac w szczególnych warunkach.

Bezspornym w przedmiotowej sprawie jest fakt, iż odwołująca się osiągnęła z dniem (...) wiek 55 lat życia, na dzień 1 stycznia 1999 r. posiadała wymagany okres zatrudnienia wynoszący co najmniej 20 lat, nie jest członkiem OFE i nie pozostaje w stosunku pracy. Kwestią sporną było natomiast ustalenie czy odwołująca się posiada 15-letni okres pracy w szczególnych warunkach na dzień 1 stycznia 1999 r.

Organ rentowy nie uznał okresów od 23 października 1978 roku do 5 lutego 1982 roku, od 1 września 1983 roku do 16 października 1988 roku oraz od 11 września 1989 roku do 31 grudnia 1998 roku jako pracy w szczególnych warunkach, kwestionując tym samym świadectwo pracy w warunkach szczególnych wystawione przez zakład pracy. Powyższe stanowisko organu rentowego nie zasługuje na uwzględnienie, w świetle przeprowadzonych w sprawie dowodów.

W związku z zakwestionowaniem świadectwa pracy przez organ rentowy oraz wobec twierdzeń odwołującej się, iż w spornym okresie wykonywała pracę w warunkach szczególnych - Sąd dopuścił dowód z zeznań świadków w celu ustalenia powyższych okoliczności. Zważyć należy, że zgodnie z utrwalonym poglądem doktryny i judykatury w sądowym postępowaniu odwoławczym możliwe jest ustalenie spornych okoliczności także w oparciu o inne dowody. Postępowanie w sprawach emerytalnych jest bowiem dwuetapowe, stąd też przed organem rentowym „sprawa emerytalna” ma charakter administracyjnoprawny, a w postępowaniu stosuje się przepisy kodeksu postępowania administracyjnego. Na etapie postępowania odwoławczego sprawa o emeryturę - uprzednio administracyjna - staje się sprawą cywilną w rozumieniu art.1 kpc. Do jej rozpoznania stosuje się przepisy kodeksu postępowania cywilnego, a zasadniczym celem tego postępowania jest rozstrzygnięcie sprawy po dostatecznym wyjaśnieniu jej okoliczności spornych. Ubezpieczony jako strona faktycznie słabsza korzysta ze wzmożonej ochrony procesowej, którą gwarantują szczególne przepisy proceduralne dotyczące postępowania w sprawach z zakresu ubezpieczeń społecznych. Sąd nie jest związany środkami dowodowymi określonymi dla dowodzenia przed organami rentowymi, stąd też w przedmiotowej sprawie Sąd dopuścił dowód z zeznań świadków na okoliczność wykonywania przez odwołującą się pracy w szczególnych warunkach.

Za pracę w szczególnych warunkach uznać należy taką pracę, która spełnia kryteria określone w przepisach w/w rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983r. – a mianowicie była wykonywana stale i w pełnym wymiarze czasu pracy, na stanowiskach wymienionych w wykazie A lub B stanowiących załącznik do rozporządzenia. Cytowane rozporządzenie w dziale XIV poz. 24 wskazuje, iż pracami w szczególnych warunkach, których wykonywanie uprawnia do niższego wieku emerytalnego, są m.in. prace kontroli międzyoperacyjnej, kontroli jakości produkcji i usług oraz dozór inżynieryjno-techniczny na oddziałach i wydziałach, w których jako podstawowe wykonywane są prace wymienione w wykazie. Zakład pracy w świadectwie z dnia 27 czerwca 2005 roku potwierdził, że odwołująca się w spornym okresie pracowała w warunkach szczególnych wskazując, że była to praca wymieniona w wykazie A dziale XIV poz. 24 pkt 1 Zarządzenia Ministra Przemysłu Chemicznego i Lekkiego Nr 7 z dnia 7 lipca 1987r. w sprawie prac wykonywanych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze w zakładach pracy resortu przemysłu chemicznego i lekkiego.

Z ustalonego stanu faktycznego jasno wynika, że odwołująca się wykonywała w (...) w G. w spornym okresie pracę laboranta w laboratorium kontroli jakości, wykonując prace polegające na kontroli jakości produkcji (na poszczególnych jej etapach), która polegała na przetwórstwie ropy naftowej. Każdy półprodukt i produkt był kontrolowany pod kątem zgodności z normami, a po stwierdzeniu przez laborantów, iż dana próbka jest z normami zgodna, wystawiano stosowny atest. Praca odwołującej była zatem bez wątpienia pracą wskazaną w wykazie A dziale XIV poz. 24 cyt. wyżej rozporządzenia. Odwołująca się otrzymywała dodatek pieniężny za pracę w warunkach szczególnych, posiłki regeneracyjne, przysługiwało jej też prawo do dodatkowego urlopu. Fakt, iż stanowisko laboranta nie zostało wymienione w zarządzeniu resortowym nie przekreśla możliwości zaliczenia tej pracy do zatrudnienia w szczególnych warunkach. Zarządzenia resortowe mają charakter jedynie pomocniczy, uściślający (mają znaczenie w sferze dowodowej), najistotniejsze natomiast są przepisy rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983r., w którym wymieniono pracę wykonywaną przez odwołującą się. Nie można również uznać za zasadne zastrzeżeń organu, iż odwołująca nie przebywała stale w środowisku pracy, w którym zatrudnieni byli pracownicy produkcyjni. Oczywiście A. P. pracowała w laboratorium, które znajdowało się w odrębnym budynku, jednak dokonując kontroli jakości produkcji na każdym jej etapie, stale miała do czynienia z próbkami produkowanych substancji i to w ilości kilkudziesięciu dziennie. Próbkami były dostarczane w znacznych ilościach (w butelkach litrowych i półlitrowych), a zatem była ona narażona na działanie szkodliwych substancji (wielu jednocześnie), tak jak pracownicy produkcyjni. Co więcej, do swej pracy używała wielu toksycznych substancji chemicznych, w tym rakotwórczego benzenu, na które pracownicy produkcyjni nie byli narażeni.

Dodatkowo zaznaczyć należy, iż w okresie wcześniejszym organ rentowy nie kwestionował okresów pracy na stanowisku laboranta w laboratorium (...) jako pracy w warunkach szczególnych, przyznając „wcześniejsze” emerytury A. K., J. P. i E. S., którzy pracowali na tym samym stanowisku co odwołująca. Budzi zdziwienie fakt, iż Z. T. (zatrudniona tak jak odwołująca - jako laborant), która złożyła wniosek o wcześniejszą emeryturę również w październiku 2012 roku uzyskała prawo do emerytury z tytułu pracy w warunkach szczególnych (przy uwzględnieniu jej pracy jako laboranta), natomiast odwołującej takiego prawa odmówiono.

Mając powyższe na uwadze Sąd stwierdził, że wykazany przez odwołującą okres przekracza wymagany dla uzyskania „wcześniejszej” emerytury 15-letni okres zatrudnienia w szczególnych warunkach. Dlatego też A. P. spełniła warunki do przyznania emerytury wskazane w art. 184 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych.

W tej sytuacji Sąd - na podstawie art. 477¹⁴ § 2 kpc i przepisów prawa materialnego powołanych wyżej - zmienił zaskarżoną decyzję w ten sposób, że przyznał A. P. emeryturę od dnia 28 października 2012 roku.